

Nr. 2.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1922 kl. 3 e. m.

*Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 2 i
anledning av väckt motion, nr 92, om åtgärder för till-
godoseende av behovet för den industriella befolkningen
att kunna uppodla jord och ägna sig åt jordbruk.*

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott *Motionen.*
hänvisad motion, nr 92, har herr *Lindhagen* hemställt,

att riksdagen ville anhålla, att regeringen till främjande av befolk-
ningens möjligheter till uppehälle måtte på de sätt, som stå till buds,
stödja det genom industriens undergång på många ställen i landet fram-
växande behovet för den industriella befolkningen att kunna uppodla jord
och ägna sig åt jordbruk.

Beträffande motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Då motionären talar om industribefolkningens behov att kunna uppodla *Utskottet.*
jord och ägna sig åt jordbruk för att dymedelst skaffa sig uppehälle, synes
det tydligt, att han därmed avser upplåtande av jordbrukslägenheter med
möjlighet till fullt uppehälle. Det kan alltså ej vara fråga om jordbruks-
arbete i inskränkt och specialiserad bemärkelse såsom exempelvis koloni-
landverksamheten, vilken ju i de allra flesta fall måste anses såsom ett
medel att för sina utövare förbilliga och säkra anskaffningen av vissa hus-
hållsvaror men som i regeln icke kan giva fullständigt uppehälle.

Motionären önskar nu, att regeringen skall stödja industribefolkningens
övergång till självständigt jordbruk på de sätt, som stå till buds. Motionen
mynnar således ej ut i något positivt förslag med angivande av riktlinjer
för, huru detta stödjande bäst skulle kunna ske, utan den understryker en-

dast, att de möjligheter, som finnas, böra utnyttjas till industriebefolkningens bästa. Utskottet kan instämma i det behjärtansvärda syftet att bereda övergång till jordbruk för den del av industriebefolkningen, som så önskar och därtill lämpar sig. Däremot synes det utskottet omotiverat, att riksdagen avlåter särskild skrivelse till regeringen med hemställan, att denna med de möjligheter härutinnan, som stå den till buds, behjärtar det påtalade behovet. Det är ju att förvänta, att regeringen dessförutan, så vitt dess befogenhet tillåter, stöder denna övergång.

Då emellertid frågan är av stor betydelse, har utskottet ansett sig böra undersöka, huruvida icke nu förefintliga möjligheter till förvärv av jordbrukslägenheter skulle kunna utvecklas och följaktligen det påtalade behovet i större utsträckning kunna tillgodoses. Dessa möjligheter synas framförallt vara två, nämligen egnahemsverksamheten och kolonatupplåtelsen.

Vad då först egnahemsverksamheten beträffar, vill utskottet erinra därom, att motioner vid innevarande års riksdag (motioner i andra kammaren nr 46 och 146) väckts om ökad utlåning från egnahemslånefonden till bildande av jordbrukslägenheter. Följaktligen kommer riksdagen att i anledning härav pröva utvidgningen av denna väg till försörjning genom jordbruk — en väg som även står industriarbetaren öppen. Utskottet anser sålunda någon ytterligare hemställan härutinnan ej vara av behovet påkallad.

Beträffande koloniseringsverksamheten föreligger till riksdagens prövning Kungl. Maj:ts proposition om medgivande till upplåtelse av ytterligare områden å vissa kronoparker i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt om anvisande av härför erforderliga anslag. Av den till grund för propositionen liggande framställningen från norrländska kolonisationskommittén framgår, att de nya kolonatens antal skulle bli högst 16 av en större typ och 82 av en mindre typ. Därjämte har kommittén meddelat, att av förut utlagda 430 kolonatmråden 336 tagits i bruk vid november månads utgång 1921, vadan här alltså vid den tidpunkten 94 ännu stodo till buds. Utskottet har sig även bekant, att av de nuvarande kolonisterna omkring 70 förut varit icke-jordbruksarbetare, varför den möjlighet att skaffa sig jordbruk, som kolonaten erbjuda, begagnats även av industriarbetare. I det läge kolonatfrågan för närvarande befinner sig erbjuder den alltså dels redan befintliga, ej utnyttjade möjligheter av övergång till jordbruk, dels ock ett förslag till utvidgning av dessa möjligheter, varigenom riksdagen har tillfälle att genom ett eventuellt bifall till ifrågavarande förslag i viss utsträckning tillmötesgå det av motionären påtalade behovet.

Skulle man än ytterligare utvidga kolonatens antal, något som med

nuvarande statsfinansiella läge säkerligen ej låter sig göra, kunde måhända ifrågasättas, huruvida icke kolonat borde utläggas även i andra landskap än de nordliga. En dylik utvidgning fordrade emellertid en fortsatt inventering av jord, liknande den som skett i Norrland, innan man kunde få klarhet om vilken jord som vore lämplig för odling. Då en effektiv inventering icke kan verkställas hastigt, skulle ett snart upplåtande av jord och därmed snar hjälp i förevarande fall icke kunna ske. Utskottet tillåter sig i detta sammanhang påpeka, att den försöksinventering, som med av riksdagen anvisade medel verkställts å enskild jord inom en socken i vartdera av Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och vilken inventering avsett bland annat att redan inom den närmaste tiden kunna påvisa mera avsevärda tillgångar å odlingsjord inom några trakter, icke givit det väntade resultatet, varför kolonisationskommittén föreslagit, att försöksinventeringen måtte få fortsättas. Därjämte torde resultaten av den inventering å kronojord, som under ledning av nämnda kommitté verkställts under senare år, vara att förvänta inom den närmaste tiden. Först sedan resultaten av dessa inventeringar blivit kända, synes man böra fatta ståndpunkt till frågan om fortsatt utvidgning av kolonatverksamheten i den ena eller andra delen av Sverige.

Utskottet tillåter sig slutligen erinra därom, att förslag att bereda befolkningen en ytterligare möjlighet att kunna uppodla jord och ägna sig åt jordbruk föreligger till riksdagens prövning, nämligen i inom andra kammaren väckta motioner, nr 42 och 43, däri hemställts, att viss del av arbetslöshetsanslaget skulle anslås till främjande av egna hem med jordbruk.

Då utskottet sålunda anser en särskild skrivelse i motionens syfte ej vara av behovet påkallad och därjämte utvidgning av de sätt, som stå till buds att främja övergången från industriarbete till jordbruksarbete, i annat sammanhang kommer under riksdagens prövning, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 mars 1922.

På utskottets vägnar:

N. J. F. ALMKVIST.

Närvarande vid detta ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar Almkvist, Rooth, Julin,* Enhörning,* Franzén, Bondeson, Andersson, P., i Arbrå*.

* Ej närvarande vid utlåtandets slutjustering.

